שער הפסוקים — פרשת תשא

סימן ל"א:

ואתה דבר וגו', אך שבתותי תשמרו וגו':

(מזולתו) הנה ר"ת 'את 'שבתי 'תשמרו 'כי 'אות 'היא 'ביני הוא אשת"ך אה"ב, מכאן רמז לתשמיש המטה בלילי שבתות. עוד ירצה בביאור הכתובים, ואתה דבר, הנה בכל הדבורים לא נאמר בהם בלשון הזה, ואתה דבר, וצריך לתת טעם לדבר. ולזה נבאר שינוי אחר שמצינו כי בדברות ראשונות נאמר זכור, ולא אמר כאשר ציוך. ובדברות שניות כתיב, שמור כאשר ציוך. וכך בענין כבוד אב ואם, בדברות ראשונות, לא כתיב למען ייטב לך כאשר צוך. ובדברות שניות כתיב, למען יטב לך כאשר ציוך:

והענין הוא, כי שתי מצות אלה שהם, מצות שבת, ומצות כבוד אב ואם, הם שוות, כי זה כבוד אב ואם גופניים, וזה כבוד אב ואם רוחניים, שהם זו"ן, הנקרא שתי שבתות, שעליהם רמזו רז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן וכו', וזה סוד (שבת קי"ח ב') איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמורו. שהם שתי שבתות הנז', שהם כנגד אב ואם. והנה שתי בחי' יש בענין שבת, האחת היא לשמור את השבת בכל פרטיו, לקיים מצותו יתברך שצונו, ולא לפנייה אחרת. השנית, לשבות אדם ממלאכה בשבת, כי בזה יש ג"כ הנאה אל האדם, שנח ושבת ממלאכה. וכבר ידעת מ"ש חז"ל על ישמח משה במתנת חלקו, כי משה שאל לפרעה, שיתן לישראל יום אחד בשבוע, שינוחו בו ממלאכת הלבינים, כדי שיהיה להם כח לעשות מלאכה יתירה בששה ימים אחרים. והודה לו פרעה, ונתן לו את יום השבת. וזהו ירצה בפסוק, באמרו ואתה דבר אל בני ישראל, ירצה, כי אתה אשר שאלת מפרעה, לתת להם יום אחד של מנוחה, והוא יום השבת, אתה בעצמך חזור עתה, ודבר לבני ישראל, שלא יקיימו עתה מצות השבת לתועלת עצמם, אלא להיותם שבתותי שלי, כי אני הוא הגוזר עליהם מצוה זאת, ולא תהיה כונתם רק לשמי, ולא לתועלתם. וזה מיעט במלת א"ך, כי לא ישמרוהו אלא לסבת היותם שבתותי שלי, לדעת כי אני ה' מקדשם, ולא לתועלת הנאתם:

וכבר ביארתי ענין שבתותי, שהוא רמז עליון, אל זו"ן. ולכן בדברות ראשונות לא נאמר בהם כאשר צוך, לרמוז אל הטעם הא', כי הוא משותף גם לסבת תועלתם, והיא מצוה שהדעת סובלה, וגוזר עליה למען ינוח וגו', ובדברות שניות הזכיר הטעם הב', שהוא לקיום מצות הבורא יתברך, וזש"ה כאשר צוך ה' אלהיך:

ובזה יובן אומרו, שמור את יום השבת לקדשו, כי דברות שניות הם מן הנקבה, הנקראת שמור כנודע, והיא האומרת עתה לישראל, שמרו את יום השבת, כאשר כבר ז"א הנקרא ה' אלהיך, צוך על מצוה זו, בדברות ראשונות פעם אחרת:

והנה בכבוד אב ואם, יש גם שם ב' סבות, האחת היא, כי היא מצוה שהדעת גוזר על הבן לכבד אביו ואמו, שהשתדלו עליו תמיד, ובראוהו והוציאוהו לעולם. והשני לרמוז אל צווייו יתברך, שהוא כנגד אביו ואמו העליונים, שהם הקב"ה וכ"י, זו"ן. ובדברות הראשונות הזכיר הטעם האחד, ואמר (שמות כ' ל"ג) למען יאריכון ימיך, שהוא בלבד גדול, שש קצוות הנקרא ששת ימי בראשית. אבל בשניות, שהוא לסבה רוחניית, כתיב שני מיני שכר, שהוא (דברים ה' ט"ז) למען יאריכון ימיך, הוא גדול שש קצוות כנזכר. וגם למען ייטב לך, שהוא כניסת המוחין העליונים, כי ענין המוחין נקראים טוב, כמבואר אצלינו בענין גומל חסדים טובים, בברכת אבות. ולרמוז, כי ע"י מצוה זאת בכונתה הפנימית, יגרום גם גדלות המוחין. ולכן כתיב שם כאשר צוך. וגם בזה תבין, אתי"ן רבויים הם, הנזכר כאן בפסוק כבד את אביך ואת אמך, לרבות אביך ואמך העליונים הרוחניים, שהם זו"ן:

ושמרו בני ישראל את השבת וגו':

הנה ר"ת 'בני 'ישראל 'את 'השבת, הוא ביאה. 'את 'השבת 'לעשות, ר"ת אהל. 'לעשות 'את 'השבת, ר"ת לאה. 'בני 'ישראל 'אות 'היא, ר"ת ביאה. 'אות 'היא 'לעולם, ר"ת אהל. והענין הוא כי רמז לעונתן של ת"ח, מלילי שבת ללילי שבת. ורמז, כי צריך שישמרו וימתינו בני ישראל את השבת, ואז יקיימו מצות ביאה עם נשותיהם, הנקראים אהל, כי אין אהלו אלא אשתו. וכמו שפירש בפרשת יתרו בס"ה, על פסוק (ישע' נ"ו ד') לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, כמו (בראשית ל"ז י"א) ואביו שמר את הדבר:

והענין הוא, כי המזדווג בליל שבת, גורם ב' זווגים, הא' זווג וביאה עילאה, לאבא עם אימא, הנקראת לאה. והב', הוא זווג זעיר עם רחל נוקביה, ומשם נמשכות ויורדות לו נשמות קדושות באותו הולד. ולכן בפסוק א' שמדבר על זווג א', הזכיר ביאה, והזכיר לאה כנזכר, והזכיר אהל שלה. ובפסוק הב', שהוא זווג השני, נרמזה ביאה ואהל בר"ת, שהוא כנגד אהל רחל, אבל לאה לא נזכרה. וכן בזווג העליון שלא יש פירוד ביניהם כלל כנודע, הזכיר לדורותם ברית עולם, כי הברית העליון אינו נפסק ממנה, הנקרא דורותם לעולם. אבל בזווג תחתון, שלפעמים יש בהם פירוד ח"ו, בזמן הגלות כנודע, אמר אות היא לעולם, כי לפעמים הם מחוברים, בהיות ישראל זכאין, כמ"ש ביני ובין בני ישראל, אז אות היא לעולם. וכשח"ו ישראל חוטאים, אז יש פירוד ביניהם. (ע"כ מזולתו):

סימן ל"ב:

ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו וגו':

(מזולתו) הנה ר"ת 'אל 'משה, הוא א"ם. גם ככלתו לדבר, כלתו כתיב, חסר ו' ונכתב כלתו, לרמוז, כי האם העליונה, בינה, היא שנתנה הלוחות למשה, והיא נעשית כלתו. כנודע, כי משה זכה לבינה. גם ר"ת 'משה 'ככלותו 'לדבר 'אתו, או 'אל 'משה 'ככלתו 'לדבר, יוצא מלאך, לרמוז אל מש"ל בפסוק, ויספר משה לחותנו, כי משה נקרא מלאך. כי עליו נאמר בפרשת חקת, (במדבר כ' ט"ו) וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים. גם מלת לח"ת חסר ו', הוא בא"ת ב"ש אותיות כסא, לרמוז, כי הלחות חוצבו מן כסא הכבוד. (ע"כ מזולתו):

ענין העגל, צריך לדעת כונת הערב רב מה היתה, בעשותם עתה זה העגל. כבר הודעתיך בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים, ענין בלעם, וענין הערב רב, איך הם מן הסיגים והזוהמא של מרע"ה, אשר נשמתו היתה מן הדעת עצמו דז"א, מבחי' מוחין דאבא. אבל עדיין היה בהם תערובת ניצוצות קדושה, ולכן נזדרז משה בכל כחו, להכניס הערב רב תחת כנפי השכינה. וכן מצינו בבלעם, שארז"ל עליו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם, ובאומות העולם קם, ומנו בלעם. גם הודעתיך בפסוק ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה, כי לבן הארמי נתגלגל בבלעם בן בעור, כי בעור הוא בנו של לבן, ואביו של בלעם. והנה כל אותה המשפחה, הם משורש אחד הנזכר, שהם סיגי נשמת מרע"ה. והם, לבן, ובעור, ובלעם, ובניו יונוס ויומברוס, הנז' בסוף בפרשת תשא. ולכן כלם היו קוסמים ומנחשים גדולים, לא היו כמותם בעולם:

וכבר הודעתיך בשער הגלגולים, וכן במצות ברכת המזון, בפרשת עקב, ענין המגולגלים בכל ד' בחי', שהם, 'דומם, 'צומח, 'חי, 'מדבר. גם הודעתיך שם, כי לכל בחי' מאלו יש זמן קצוב להם, לעלות משם למעלה יתירה. והנה זמן המגולגלים בצומח, הוא בד' חדשים ראשונים, שהם, ניסן, אייר, סיון, תמוז. והם עולים ומתגלגלים בבעל חי. והנה בעור אביו של בלעם, היה מגולגל בצומח, ולא היה לו עדיין תקון לעלות בבעל חי, מרוב זוהמת הרע אשר בו. ובלי ספק, כי הוא בחי' עליונה אשר בכל הסיגים שבשרש ההוא, ולכן יונוס ויומברוס בני בניו, שהיו ראשי הערב רב כנודע, וכן הע"ר עצמם, כלם היו חפצים בתקונו, כי בעלייתו תהיה עלייה להם:

ויביטו ויבינו בקסמים שלהם, כי אין לו יכולת לעלות משם, אלא ע"י שיחטיאו ישראל, ועי"כ תתגבר הקליפה, ותוכל להוציא את נפש בעור אביהם, מן בחי' הצומח. ויצורף לזה היות החטא הזה נעשת ע"י אהרן הכהן, קדוש ה'. ויצורף ג"כ לזה, היות בידם אותו טס של זהב, שכתוב בו עלה שור. ואז נתחכמו לעשות העגל ההוא של זהב הנקרא שור, ע"י הכשפים העצומים אשר בפיהם, המכחישים פמליא של מעלה, ונתחברו כל הסיועים הנז' יחדיו, של הקליפה והכשפים, והקדושה של כח אהרן, ושל השם הקדוש שעל הטס ההוא, שבו העלו את יוסף מן היאור ועי"כ, יצא משם שור הזהב, ובתוכו רוחניות וחיות, של נפש בעור אביהם, ועלה מצומח לחי, וקבלוהו עליהם למנהיג, שיודיעם עתידות וכל הצריך אליהם, וכל זה ע"י מה שהחטיאו לישראל כנז"ל:

ונפש בעור הרשע, אשר בשור ההוא, הוא שהיה צווח ואומר, אלה אלהיך ישראל, כמ"ש חז"ל. גם ז"ס מ"ש חז"ל, שהאכילוהו עשבים, כמש"ה (תהלים ק"ו) כתבנית שור אוכל עשב. והענין הוא, כי כיון שהיה מגולגל בצומח ובעשבים, היה אוכל מהם, להעתיק משם בחי' נפשו המגולגלת שם, וע"י אכילתו אותם, יחזרו אבר מאברי השור החי ההוא, ויעלה מצומח לבעל חי. וכל זה, ע"י כח הקסמים שלהם. ולכן עשו העגל הזה בחדש תמוז, שהוא החדש האחרון של זמן גלגול עליית הצומח אל מדרגת בעל חי:

למה יאמרו מצרים 'לאמר 'ברעה 'הוציאם וגו':

(מזולתו) ר"ת הוא הבל, והענין הוא, כי כבר ידעת, כי קין רובו רע, והבל הוא טוב, ומשה הוא הבל, ונאמר עליו ותרא אותו כי טוב הוא. וא"כ למה יאמרו מצרים, כי הבל שהוא משה מסטרא דטוב, הוציא את בני ישראל ממצרים ברעה, שהוא מסטרא דקין. וכמו שקין הרג להבל בהרים ובשדות, גם פה הוציאם להרוג אותם בהרים. וכמו שקין אתא מסטרא דנחש, שנאמר עליו ולכל תכלית הוא חוקר, שכוונתו לכלות כל העולם. כן פה נאמר, ולכלותם מעל פני האדמה. וכמו שקין כתיב בו הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, כן פה כתיב, ולכלותם מעל פני האדמה. וא"כ כדי שלא יחשבו מצרים, שאני מסטרא דרע חס ושלום, לכן למה ה' יחרה אפך בעמך, אשר הוצאת מארץ מצרים, לכן שוב מחרון אפך. (ע"כ מזולתו):

סימן ל"ג:

ויאמר משה אל ה' ראה אתה אומר אלי:

קשה שלא מצינו מאמר ידעתיך בשם כלל בכל התורה, ואיך אמר ואתה אמרת ידעתיך בשם. אבל זה יובן במ"ש בספר התיקונין בתיקון ס"ט, כי משה הוא שם בן נח. והענין נתבאר אצלינו, כי משה הוא גלגול הבל בן אדם, ואח"כ נתגלגל בשת אחיו, ואח"כ בנח הצדיק, שהיו בדורו דור המבול, שהם עצמם בחי' הערב רב שבדורו של משה, כנז"ל בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים. ולפי שנח הניחם למחות בדור המבול וחטא בזה, לכן נתקן במשה, שמסר עצמו עליהם, ואמר ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. ואחר כך נתגלגל בשם בן נח. ואל תתמה, איך נתגלגל בנח ובשם בנו, שהיו שניהם חיים בדור אחד. כי כבר הודעתיך, כי בחי' כל הגלגולים האלה של משה, הם בסוד חלקי נר"ן שלו, וחלק זה בא באיש א', וחלק זה בא באיש אחר. וז"ש, ואתה אמרת ידעתיך בשם, כלומר כבר הודעת לי, שנתגלגלתי בשם בן נח, שהיה נביא, ושם ידעתני ודברת עמי בנבואה. וגם בהיותי מגולגל בנח, אמרת לי שמצאתי חן בעיניך. וכמש"ה, (בראשית) ונח מצא חן בעיני ה'. כי חן, הם עצמם אותיות נח, וזש"ה וגם מצאת חן בעיני:

והסירתי את כפי וראית את אחורי:

כבר נתבאר בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים, ענין שרש נשמות מרע"ה, כי היא מבחי' חיצוניות אחורי הדעת, שהוא אחוריים דהויה דיודין מליאים, שהם בגימטריא קפ"ד. ומבחי' פנימיות הבינה, שהוא אהי"ה דיודי"ן, העולה קס"א. והנה קפ"ד וקס"א, הם בגימטריא משה, ולהיותו מאחורי הדעת דז"א, נאמר לו וראית את אחורי:

עוד יש בזה בחי' אחרת, מבחי' השגתו, והיא מובנת עם מה שהודעתיך בפרשת עקב, בענין העגל, בפסוקים בעלותו ההרה וגו', ואמחה את שמם. ושם ביארנו, כי היה רוצה הקב"ה לבטל ולמחות את רחל התחתונה, הנקרא שם כנודע, והם היו נאחזים בה, ולכן נקראת שמם, שהיא מתחת השמים, שהוא בסוף זעיר הנקרא שמים. ולבנות כל ההארות ההם למעלה, בלאה העליונה, שעומדת באחורי זעיר, למעלה מן החזה, כנגד הדעת דזעיר, ששם אחיזת משה ע"ה כנז"ל. ועי"כ ואעשך לגוי גדול וע"ש:

והנה אחר שמחל להם העון, ואמר סלחתי כדבריך, קיים גם את שתיהם, ולא מחה את רחל התחתונה, וגם את לאה העליונה, תקנה בבחי' פרצוף כולל כל י"ס, אמנם נשארה באחוריו, ולא חזרה פב"פ עם זעיר, כנודע בפסוק ויקם מלך חדש, בדרוש ענין דור המדבר, שהיא לאה אשת יעקב וע"ש. וזש"ה וראית את אחורי, ואמרו רז"ל מלמד שהראהו קשר תפילין של ראש. וכבר הודעתיך בכמה מקומות, שזו היא לאה, העומדת באחורי הדעת, בבחי' קשר תפילין של ראש דז"א, ושם נבנית בבחי' אחור, וראית את אחורי ההם, איך נבנו ונעשו פרצוף גמור. אבל לא תוכל לראותה בזמן דור המדבר, בבחי' פב"פ עם זעיר, וזהו ופני לא יראו:

והנה מלת וראית, ר"ל, כי הנה לאה אינה אב"א עמו, רק פנים באחור, כי פני לאה כנגד אחורי זעיר, כנז"ל בתחלת דרוש ב', שבפסוק ויקם מלך חדש. ונמצא, כי פני לאה נראים באחורי זעיר וזש"ה וראית את אחורי, גם כוונתו יתברך להודיעו כי עד הבחינה ההיא בלבד היה יכול להשיג ולא גם באבא, וז"ש חז"ל כי משה זכה לבינה, והוא בחי' לאה זו, הנעשת ממלכות דאימא, המתלבשת בדעת דז"א, כמבואר אצלינו במצות ולא ירבה לו נשים:

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה:

כבר הודעתיך כי מ"ם וסמ"ך שהיו בלוחות, בנס היו עומדים, הם בינה ותבונה. והם סוד מ"ס של אפרסמו"ן, הנזכר בס"ה בפ' תרומה דף קכ"ז ע"א וב', ובינה היא ס', שהיא שש עליונות, הנקרא בינה. ותבונה היא מ', כי היא כנגד ד' תחתונות דאימא, ובהיות ז"א למטה, לפעמים אז מתלבשים בו נה"י דתבונה בבחינת מוחין כנודע. ולפעמים מתעלה למעלה, ואז ז"א עולה בנה"י דאימא, שהיא בינה. ונוקביה עולה בנה"י דתבונה. והנה משה הוא בחינת ז"א, הנקרא ישראל כנודע. והנה בהיות ז"א למטה, כי אז מקבל המוחין שלו בהיותם מלובשים בנה"י דתבונה, אין יכולת לקבל הארתו הקרובה אלינו, ואז נאמר כי קרן עור פני משה. ולכן הוצרך שיתעלה ז"א למעלה בנה"י דבינה, ונוקביה עלתה בנה"י דתבונה, ועי"כ באה ההארה מרחוק, ויכולים התחתונים לקבלה:

גם יש טעם אחר, והוא, כי עתה נעשו זו"ן מסך מבדיל, בין הבינה והתבונה, אל התחתונים, ויכולים התחתונים לקבל הארת בינה ותבונה. וזהו ענין נתינת המסוה על פניו, כי מ"ס הם בינה ותבונה, וב' אותיות ו"ה, הם זו"ן, העולים במ"ס, ונעשים אז חבור מסוה ומסך אל התחתונים כנזכר. ונמצא, כי מעוט יכולת ישראל להסתכל בהארה ההיא, היתה לסיבת עון העגל, ולכן הוצרך מסוה הנזכר:

עוד יש דרך שני, כי הנה נודע ענין א' זעירא של ויקרא, שרומזת אל הסתלקות השגת משה ממנו עצמו, ולא נשתייר בו אחר חטא העגל, רק חלק אחד מאלף חלקים שהיו לו בתחלה. והנה בתחלה היה משיג אלף חלקים שבעולם הבריאה, הנקרא אלף, בסוד א"ל שד"י, שהוא בגימטריא משה. ובמלואם הם בגימטריא אל"ף, והוא שם עולם הבריאה כנודע, להורות כי משה השיג תחלה כל האלף. ואח"כ לא השיג מן הבריאה, רק מן מטטרון וסנדלפו"ן, שהם כנגד זו"ן, שהם כנגד ב' אותיות אחרונות ו"ה של ההוי"ה כנודע, וז"ס מסו"ה, כי ר"ת מ"ס, מטטרו"ן סנדלפו"ן, ומקום אחיזתם הוא בשתי אותיות ו"ה, וחבורם מסוה. גם מסוה בגימטריא אל"ף, והיא סוד אלף זעירא של ויקרא, שהיא לבדה היה משה משיג בה, אחר עון העגל: